

ח' אדר ב' ה'תשע"ו 18.3.16

מגזין מס' 372

שבת זכור פרשת ויקרא/חג הפורים

קשר- שבועי מאת הרב יאיר קלב

החייב כסנ"א

נתינה היא הדרך לשמחה

אחרי שאני משחרר את עצמי מאותו אגו אשר יונק ממני את כל הכוחות, עצם הנתינה מעניקה לי שמחת חיים. אני משתחרר מהדבר שהכי מכביד עלי – ממני!... הענין מוסבר היטב במכתב של הרבי מליובאוויטש, שכלל הידוע לי לא פורסם מעולם, ובו הוא עונה ליהודי שהיה בקושי מסוים והתלונן על כך. עיקרו של המכתב כולל שני משפטים מדהימים המבארים את עומק ענינה של הנתינה:

המשפט הראשון, "סיח דעתו מעניני בריאותו, כיון שיעבור על ידי התנהגותו המתאימה". אם מישהו מקטר, בכל תחום שיהיה, יש בכך בחינה מסוימת של התאכזרות לזולתו – אשתו, ילדיו – אשר זקוקים כעת לאהבה ולאכפתיות שלו. ההתרכזות שלו בעצמו, ב'לא מתאים לי עכשיו' פוגעים באחר. הפתרון למצב זה הוא – להסיח דעתו מעצמו. גם אם הבריאות לא בשיאה, אל תתרגש. כשתתנהג נכון, זה יעבור מעצמו! כל הבעיות שלך נובעות מכך שאתה כל כך עסוק בעצמך.

המשפט השני, "עיקר שביעות רצון האדם בחייו – ההרגש שעושה טוב לאחרים". איך אדם יכול להגיע לשמחה אמיתית ולחדוות חיים? רק על ידי נתינה. התורה אומרת שעמלק נלחם בישראל בלי הגיון. היינו בשיא כחנו, מלווים בהשגחה אלוקית, והוא היחיד

ענין הנתינה הוא עיקר גדול של פורים – כמו שמצאנו במצוות משלוח מנות ומתנות לאביונים – אך הוא גם אחד מעמודי התווך בנושא עבודת השמחה, השייכת במיוחד לכל חודש אדר. מה ענינה של הנתינה בעבודת ה', ומדוע היא חשובה כל כך בפורים?

כלל חשוב בנתינה קובע כי היא צריכה להיות באופן של 'לפני עיור לא תשים מכשול'. למשל, כשמישהו הנמצא בבעיה בא להתייעץ איתי, הוא למעשה כמו עיוור בענין הזה, במיוחד כשהוא נותן בי אמון ומשליך עלי את יתרו שאוכל לעזור לו. כדי לעזור באמת, עלי להרחיק את כל הפניות האישיות שלי, כגון שאולי יצא לי מזה משהו כי אני זקוק לכסף, או לצורך שלי שיחשוב שאני אדם טוב ומתחשב. בנתינה אמיתית המעמידה את הזולת במרכז, אסור לי לתת להן מקום, כי הן מכשול שאני שם בפניו. עלי לחשוב מה טוב בשבילו.

כשאני נותן את עצמי בצורה כזו, באופן מלא ואמיתי – כלומר מקשיב כמו שהייתי רוצה שיקשיבו לי, מכיל, לא שיפוטי – אני עושה את המעשה הנכון. בכלל לא משנה אם יש לי עכשיו כח לזה או לא, כי כשאני מתמסר למה שה'נכון' תובע ממני עכשיו, אני מקבל כוחות נפש אדירים: נרגע, משוחרר וספונטני, שמח.

חוצות: אני שייך לה'! פורים הוא שער של מסירות נפש, אשר נותן לנו כוחות לכל השנה. כשלומדים חסידות רואים כמה הדבר בנפשנו - אנחנו מקבלים כוחות להסיח דעתנו מעצמנו, ולפעול מעבר לטעם ודעת. אחרי שה'אני' שלי מתנפץ, אחרי שמסרתי נפשי על הנכון בגלל שהוא נכון, האגו שלי עשוי לתת תחושה שהוא עומד למות. קשה לו... לכן בפורים יש מצוה לשים את הדעת בצד, ולפעול מחוץ לגבולות ההגיון. במקום להתלונן, תזיז את עצמך - תמתיק את הדינים בשורשם. צא מעצמך, תמית את האגו ותגלה שיש חיים אחרי המוות. רק אז תגיע לשמחה עצומה באמת.

שהעז להילחם כנגד כל הסיכויים. לכן זו מלחמה שמעבר לטעם ודעת. כדי לנצח אותה, רק התמסרות שלמעלה מטעם ודעת יכולה לו. על עמלק נאמר "ואחריתו עדי אובד", כי הוא כמו מחבל מתאבד, אשר מוכן להרוג את עצמו במאבק איתי. הדרך היחידה לנצח אותו היא במלחמת גרילה: פעולות קטנות של מחשבות טובות, דיבורים טובים, מעשים טובים, אשר פושטות עליו בהפתעה, ומצניחות אותם בין שורותיו עד לנצחון המלא.

בפורים אנו מצווים למחות את זכר עמלק, וכדי לעשות זאת צריך להגיע עד דלא ידע. צריך לצאת מעבר לעצמנו, מעבר לטעם ודעת, ולהכריז בראש

בקרו אותנו באתר

המחודש www.tanyaor.com

וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:

בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

YouTube

עודה ראשונה לנצח

ספר התנ"ך

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

תענית אסתר

תענית אסתר היא לזכר תעניתם של היהודים בימי מרדכי ואסתר בערב פורים (כשנה לאחר שלושת ימי התענית הנזכרים במגילת אסתר). בעת צרה וצוקה, קודם שנקהלים בני ישראל לעמוד על נפשם לעשות מלחמה באויביהם, ראשית לכל קובעים הם יום תענית ותפילה להתחנן לה' שיפיל אויביהם לפנייהם במלחמה.

תענית אסתר במקורות

תענית אסתר בי"ג באדר ערב חג הפורים נקבעה לכאורה לזכר דברי אסתר למרדכי (במגילת אסתר): "לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן, ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום, גם אני ונערותי אצום כן". אלא ששלושת ימי התענית הללו אירעו בחודש ניסן, קודם שעמדה אסתר לבקש מאחשורוש לבטל את גזירת המן. והיה זה כשנה לפני נס הפורים. על הפסוק במגילה "ויעבר מרדכי, ויעש ככל אשר ציותה עליו אסתר", מציינים חז"ל במסכת מגילה: "ויעבור מרדכי - שהעביר יום ראשון של פסח בתענית". וב'פרקי דרבי אליעזר' נאמר כי שלושת ימי התענית החלו בי"ג בניסן, והיום השלישי לתענית היה יום ראשון של חג הפסח.

אם כן, מדוע נקבעה תענית אסתר בימינו לערב פורים? התשובה לכך היא שהתענית שאנו מתענים כיום אינה לזכר שלושת ימי הצום האמורים, אלא לזכר תענית אחרת שהתענו היהודים באותם ימים בי"ג באדר. שכן על פי מנהג ישראל, כל אימת שנקהלו היהודים לעשות מלחמה באויביהם, היו מתענים ביום התקלה ומבקשים מה' שיפיל אויביהם לפנייהם במלחמה. כך מצינו אף במשה רבנו, כשבא לעשות

מלחמה בעמלק, היה מתענה.

מטרת התענית, להראות שלא בכח יגבר אנוש ולא בגבורת מלחמתם, אלא במה שנושאים עיניהם בתפילה לשמים, ומן השמים מרחמים עליהם ונותנים בהם כח לנצח במלחמה. וכן ישראל שבאותו הדור (בימי מרדכי ואסתר) בשעה שנקהלו לשלוח יד במבקשי נפשם היו מתענים. ולזכר אותה תענית של יום היקהלם (תענית שאינה מוזכרת כלל במגילה), נקבעה תענית זו לדורות. זאת כדי לזכור תמיד שהבורא, יתברך שמו, רואה ושומע תפילת כל איש בעת צרתו, כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו, כמו שעשה לאבותינו בימי מרדכי ואסתר, באותו יום שלושה עשר באדר: "אשר שיברו אויבי היהודים לשלוט בהם ולהשמידם, ונהפוך הוא - אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם. נקהלו היהודים בעריהם וגו'".

תענית אסתר - הלכה ומנהג

חולה (אפילו אין בו סכנה), מעוברת, מניקה, ויולדת (בחודש הראשון לאחר הלידה) - פטורים מן תענית. מי שלא ישן, מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר. השוכב לישון ובדעתו להשכים לאכול או לשתות, יתנה בפירוש לפני השינה שיוכל לאכול או לשתות. ואם רגיל לשתות בקומו, אין צריך להתנות לשתיה.

ורק בהתאחדותו עם יהודי נוסף (שאר עם ישראל) נעשים הם דבר שלם. ועוד, מוסיף ה'אלשיך הקדוש', כל השתדלות מצד היהודים בענין 'אחדות ישראל' מפריכה בפועל את טענת המן שעם ישראל "מפורד".

ובפנימיות הענינים, מוסיפה תורת החסידות, מצות נתינת מחצית השקל (מחצית דוקא) מרמזת אשר אל לו לאדם לומר "כוחי ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה". היהודי והקב"ה הינם שני חצאי צורה המשלימים, כביכול, זה את זה. יש לזכור תמיד כי גם כאשר מממש האדם יכולותיו במלואם ועד שמגיע להישגים גדולים ונעלים, הרי זה רק בבחינת מחצית. משום שכישרונותיו (ואפילו נתינת הכח לממשם)

אינם שלו כי אם ניתנו לו במתנה מלמעלה.

כיון שבפרשת 'מחצית השקל' חוזרת התורה ומזכירה את המילה "תרומה" שלוש פעמים, על כן נוהגים ישראל לתת לתרומה שלוש מטבעות של חצי שקל. את מנהג 'מחצית השקל' מקיימים הבוגרים על ידי נתינת שלוש מטבעות של "מחצית" מן המטבע הקבוע באותו מקום ובאותו זמן (בארץ ישראל שלושה חצאי ש"ח); כמו כן נוהגים שאב המשפחה נותן עבור עצמו, עבור אשתו ועבור כל אחד מילדיו.

אמנם מצוה מן המובחר לחנך גם את הילדים הקטנים לתת ג' מחצית השקל מכספם, באופן שההורים מסייעים לילדיהם שיוכלו לתת משלהם מתוך הרחבה, כך שלא יחסר להם מאומה.

בתפילת העמידה (תפילת 'שמונה עשרה') בשחרית ובמנחה, מוסיף שליח הציבור את נוסח 'עננו' לפני ברכת 'רפאנו', והיחיד מוסיף נוסח זה בתפילת הלחש במנחה בברכת שומע תפילה. סיום הצום ב'צאת הכוכבים'.

מחצית השקל - בזמן שבית המקדש היה קיים, מדי שנה ושנה, היה מחוייב כל איש ישראל מן עשרים שנה ומעלה, לתת 'מחצית השקל' לשם "בדק הבית" (הוצאות התחזוקה, התיקון והשיפוץ של בית המקדש) ולשם קניית 'קרבנות הציבור' המוקרבים בבית המקדש מדי יום ביומו.

ומאז, זכר ל'מחצית השקל', נוהגים ישראל מדי שנה בשנה

להרבות בנתינת צדקה בערב פורים (בשעת המנחה של תענית אסתר, שהיא 'עת רצון') כדי לכפר על נפשו של אדם כמאמר חז"ל "צדקה תציל ממות". זאת כנגד עשרת אלפים כיכר כסף שאמר המן לשקול ולהביא לגנזי המלך. כמובא בגמרא, שהמן הציע לאחשוורוש כי ישקול בידיו עשרת אלפים ככר כסף בעבור הסכמתו להרוג ולאבד את עם ישראל, וכמאמר חז"ל "שמעתי שעשרה אלפי ככר כסף עולין חצי שקל לכל אחד מישראל, שהיו שש מאות אלף כשיצאו ממצרים, ואמר (המן הרשע) שיתן לאחשוורוש כל פדיונם".

ומבאר ה'אלשיך הקדוש' (ממפרשי התורה ופוסק הלכה שחי בימי האריז"ל, המאה ה-16 למנינם) - חייבה תורה לתת מחצית השקל כדי שכל אחד ואחד מישראל ידע אשר הוא כשלעצמו אינו אלא 'מחצית',

חג פורים

"והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור, משפחה ומשפחה, מדינה ומדינה ועיר ועיר, וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם..."

היהודים... לקיים עליהם, להיות עושים את יום ארבעה עשר לחודש אדר ואת יום חמישה עשר בו, בכל שנה ושנה... ימי משתה ושמחה ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים... על כן, קראו לימים האלה פורים, על שם הפור."

החלטת חז"ל לקבוע את היום ל'חג רשמי' לא היתה פשוטה, הן משיקולים הלכתיים (היש בידם הסמכות להוסיף חג במסורת ישראל) והן מצד החשש מפני תגובתו של העולם הלא יהודי. בסופו של דבר נפסק ברוב ברור ומכריע פסק ההלכה בדבר הוספתו של חג פורים לחגי ישראל.

בחלוף השנים הפך פורים לחלק בלתי נפרד מחגי ישראל. יתירה מזו, מוצאים אנו בתלמוד שרבי יהושע בן קרחה משווה בין גאולת פורים לגאולת מצרים, ומסיק שנס ההצלה של פורים גדול מגאולת מצרים! לחג אף יוחדה מסכת שלימה בתלמוד, מסכת מגילה. ולימים גם חובר נוסח מיוחד לפורים, "ועל הניסים", בתפילת עמידה (שמונה עשרה) ובברכת המזון. ועוד כותב הרמב"ם: "ואף על פי שכל זכרון הצרות יבטל (לימות המשיח) שנאמר: 'כי נשכחו כל הצרות הראשונות וכי נסתרו מעיני', ימי הפורים לא יבטלו".

ומבואר בחסידות טעם הדבר. לעתיד לבוא, לנוכח האור האלוקי העצום שיאיר בעולם הזה, יועם אורם של כל חגי ומועדי ישראל כדוגמת ביטול אור הנר לגבי

"ומרדכי היהודי יושב בשער המלך"

המאורעות המתוארים במגילת אסתר (גזירת המן ונס פורים) התרחשו בשנים ג'תד-ג'תה (355-356 לפני הספירה למנינם). במגילה מתוארות הדמויות המרכזיות באותה תקופה והשתלשלות האירועים שהביאו לנס הפורים.

היתה זו 'תקופת ביניים' שבין חורבן בית המקדש הראשון לבניית בית המקדש השני. מרדכי היהודי, מגדולי המנהיגים היהודים באותה תקופה, היה חבר ה'כנסת הגדולה' (הסנהדרין) ומעורב בחיים המדיניים והציבוריים של ממלכות פרס ומדי, כמסופר אודותיו במגילה שהיה "יושב בשער המלך".

דעתם של כמה מחכמי הסנהדרין לא היתה נוחה לגבי פעילותו הציבורית של מרדכי. הם סברו כי על גדולי הדור לעסוק בתורה בלבד, ולמשוך ידם מכל עסקנות ציבורית. אלא שרוב החכמים הלכו גם הם בדרכו של מרדכי, ולצד ההתעמקות בלימוד התורה, פסיקת ההלכה ומלאכת הדיינות, עסקו גם בצורכי ציבור. לימים נתברר כי דוקא בזכות ההליכה בדרך זו התאפשרה הצלת עם ישראל בימי אחשוורוש מגזירת ההשמדה.

קביעתו של פורים כחג

קביעתו של פורים כ'יום טוב' לדורות, מופיע במגילה עצמה, ככתוב: "ויכתוב מרדכי... וישלח ספרים אל כל

ומבואר בחסידות שהכוונה הפנימית בזה אינה לשכרות כפשוטה, כי אם למדריגה הכי נעלית של קבלת עול מלכות שמים – היא נקודת הקשר העצמי שבכל יהודי לה' אלוקיו, נקודה שלמעלה מטעם ודעת ("עד דלא ידע").

סוד קיומו הנצחי של העם היהודי אינה תחושת "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה" (אורות וגילויים), כי אם "הוא (הקב"ה, הוא) הנותן לך כח לעשות חיל", כדברי חז"ל "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו, והקב"ה מצילנו מידם".

משלוח מנות

ביום הפורים מצוה לשלוח מנות איש לרעהו ואשה לרעותה. על כל אדם לשלוח לפחות מנה אחת לאיש אחד ובה לפחות שני סוגי מאכל; הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו נהג לשלוח בפורים שלוש מנות לשלושה אנשים (כהן, לוי וישראל) ומנתו היתה צנועה ביותר.

מתנות לאביונים

ביום הפורים מצוה לתת מתנות לאביונים. לפחות לשני עניים ולפחות בשווי פרוטה לכל אחד, וכל המרבה – הרי זה משובח.

מוטב להרבות במתנות לאביונים מלהרבות בסעודתו ובמשלוח מנות לרעיו, שהרי אין שמחה גדולה ומפוארת מלשמח לב עניים, יתומים ואלמנות, שנאמר "להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים".

תוקף אור השמש בצהרי היום. לא כן הדבר בנוגע לחג הפורים – מדרגת האור האלוקי שהאירה בימי מרדכי ואסתר היתה כה גבוהה ונעלה עד כי בוהק גילוי זה לא יועם גם לנוכח גילויי ימות המשיח.

בחג הפורים ארבע מצוות המתחילות באות מ':

מקרא מגילה

קריאת המגילה הינה המצוה הראשונה של חג הפורים. את המגילה קוראים בליל פורים (השנה במוצ"ש פרשת תצוה) וכן למחרת, בפעם השניה, ביום הפורים עצמו. יש לציין כי עיקר חובת מקרא המגילה הוא ביום דוקא.

בשעת קריאת המגילה מביטים השומעים במגילה מודפסת (ומה טוב במגילה כשירה) כדי לעקוב אחר ה'בעל קורא' המקריא מתוך מגילה כשירה בעבור הציבור כולו להוציאו ידי חובתו. כדי לצאת ידי חובת המצוה כהלכתה, אין לדבר או להסיח את הדעת משום שיש לשמוע היטב כל מילה ומילה היוצאת מפי המקריא.

משתה ושמחה

מצוה לקיים 'סעודת פורים' ביום החג. במהלכה שותים גם יין, כמאמר חז"ל "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי'". [חייב אדם 'להתבסס' בפורים (לשתות יין), עד שלא ידע להבדיל בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי'].]

הסיפור השבועי

פורים של וילונות

להציע לערוך תחילה חיפוש בחנויות היהודים בפראג. ודאי מי מהם שם את עיניו על הווילונות היקרים".

דברי המשנה נפלו על אוזן קשבת, ומיד ניתן האישור לחיפוש. עוצר הוכרז בגטו פראג. כל החנויות נסגרו בפקודת המושל, ופלוגה מיוחדת עברה בכל חנויות הבדים, בחיפוש אחר הווילונות האבודים.

חראדק ליווה את החיפושים, והוליך את פלוגת החיפוש אל מחסן הסחורות של חנוך, סוחר ישיש, מנכבדי מועצת הגטו בפראג. החיילים פרצו אל הבית בפראות, הפכו כל הבא ליד, ואיימו על הישיש בחרבותיהם שיגלה היכן הסתיר את וילונות אוצר המלוכה.

הישיש עמד חיוור. הוא הוליך את החיילים אל קצה הבית. שם, מאחורי כוך סמוי, התגלתה תיבה ובה הווילונות היקרים...

"הנה האיש", צהלו החיילים לקראת המושל, בהובילם את חנוך לפניהם. המושל ביקש לפרוק עליו את כל זעמו. הנה הוכחה ניצחת כי גם נכבדי היהודים גנבים.

"אמור לי מיד כיצד הגיעו לידך הווילונות היקרים", הרעים עליו המושל בקולו. חנוך שתק זמן ממושך ולבסוף אמר: "נתתי מילה של כבוד לאחד מבכירי השרים ולא אוכל להפר את הבטחתי".

דבריו הכעיסו את המושל. "אם לא תספר את כל הידוע לך, אתלה אותך ואת בני ביתך, ואת הגטו אהרוס עד היסוד". כשהמשיך חנוך בשתיקתו, ציווה להלקותו עד זוב דם. רק כשעמד על סף התמוטטות ציווה להשליכו לכלא בלוויית משמר.

באותו לילה התקשה חנוך להירדם. לא רק פצעי המכות

חרדה נפלה על משרתיו של רודולף מוונצסלב, מושל בוהמיה, כאשר גילו כי אחד מפריטי הרכוש היקרים ביותר נעלם ואיננו. אלה היו וילונות מרהיבים, עשויים מברוקד יקר ושזורים זהב, מעשה ידי אמן בעל שם עולמי. הם היו שמורים במגירה מיוחדת, וזו היתה עכשיו ריקה.

זה היה בחורף של שנת השפ"ד (1624). שליט בוהמיה, מורביה ושלזיה (כיום צ'כיה וחלק מפולין) היה הקיסר פרדיננד השני. יחסו ליהודים היה טוב, והוא אף העניק להם הקלות ניכרות.

היתה לכך סיבה טובה. הוא נזקק לכספים רבים. כמה סוחרים יהודים במדינה ניאותו לסייע לו בהלוואות גדולות ובתנאים טובים. מטבע הדברים חש כלפיהם רגשות תודה.

אולם אצולת השרים שתחתיו, ובמיוחד אנשי הכמורה, לא אהבו את גישתו האוהדת של הקיסר ליהודים. אחד החשובים שבשריו, רודולף מוונצסלב, אשר מונה מטעמו למושל בוהמיה, שָׁנָא את היהודים שנאה עזה.

כשנודע דבר הגִּנְבָה התהלך המושל רוגז וקוצף. הווילונות האלה היו של הקיסר, שהפקיד בידו רבים מאוצרותיו. המפתחות לאוצר היו בידי המשנה למושל, חראדק, אשר רק לו ולנאמניו היתה גישה אל מרתפי האוצרות.

"חראדק!", קרא המושל באוזני המשנה. "אם לא תימצא הגִּנְבָה, אתה וכל המשרתים העובדים במחסן האוצר – תוצאו להורג". רגלי כל הנוכחים רטטו מפחד.

"הוד מעלתך!", פתח לפתע חראדק, "יורשה נא לי

וחמישה אלף דוקט זהב. חנוך הסכים להלוות לי את הכסף תמורת הבטחה בשם המושל כי בשנים הבאות לא יתנכלו השלטונות ליהודים. כמשכון, הפקדתי בידו את וילונות המלוכה, ואת הבטחתי נתתי לו בשם המושל. עם זה דרשתי ממנו לתת לי את מילתו לבל יספר לאיש על הווילונות שנמסרו לו".

הנוכחים ובהם המושל האזינו נדהמים לוודיו של חראדק. הם התקשו להבין מה גרם לו להודות באשמתו. הלוא בהטלת האשם על היהודים היה משתחרר מחובו. קולו של חראדק השתנק לרגע ברעד והוא המשיך בדבריו: "יכולתי לשתוק ולא לספר דבר, אולם אתמול בלילה הופיע בחלומי רבם המנוח של היהודים בפראג, ולצידו ה'גולם' המפחיד. הרב התרה בי כי אם לא אספר היום את כל האמת, מרה תהיה אחריתי..." הכול ציפו להמשך דבריו, אך פתאום התמוטט חראדק ונפח את רוחו.

לאחר הודאתו של חראדק לא היה עוד כל ספק בצדקת היהודי. המושל הורה לשחררו לאלתר, ומאז חגגו יהודי פראג את היום הזה, כ"ב בטבת, כ'פורים של וילונות', זכר לנס שנעשה להם.

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

הדידו שינה מעיניו, אלא בעיקר הדאגה מפני הצפוי לקהילה היהודית כולה. בלבו ביקש מהקב"ה שייתן לו את העצה הנכונה. לקראת הבוקר נרדם.

לפתע נגלתה לנגד עיניו דמותו האצילית של מורו ורבו, רבי יהודה ליוואי, המהר"ל מפראג. זה היה שנים לא רבות לאחר פטירתו, ואישיותו ופועלו עדיין היו חקוקים בלבבות.

בחלומו הרגיע אותו המהר"ל, והבטיח כי מחר יראה את ישועת ה'. חנוך התעורר מעודד, ובלכתו אל המושל צעד בשלווה. עדיין לא ידע מה יאמר, אולם בטוח היה בהבטחתו של המהר"ל.

במעמד חראדק והשרים שב המושל והתרה בחנוך כי ניתנת לו הזדמנות אחרונה לפתוח את פיו. "אם לא", הצביע המושל לעבר החלון, שמעבר לו עמדו שורות של חיילים, "יעשו אלה את עבודתם נאמנה".

פתאום, לתדהמת כל הנוכחים, ביקש חראדק את רשות הדיבור, קד קידה לפני המושל ואמר: "הוד מעלתך, שתיקתו של היהודי נובעת מרצונו לשמור על כבוד המלוכה".

בעוד הכול נושאים אליו עיניים תמהות הסביר את דבריו: "לפני כמה חודשים נזקקתי בדחיפות לעשרים

"זאת התורה אדם" (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת ויקרא

ספר ויקרא - 'תורת כהנים'

מולקים את ראשו של העוף ומעלים אותו לשריפה על המזבח. אחר משליכים הם את הזפק (המעיים), ממצים את דמו על קיר המזבח ומעלים גם את שאר אברי העוף כקרבן על גבי המזבח.

נדבת קרבן 'עולת' מנחה

אדם יכול להביא קרבן 'עולה' גם מן הצומח. אמנם בדרך כלל זהו קרבנו של העני. התורה מונה חמשה סוגי מנחות, ומבהירה: כל סוגי המנחות נבללות בשמן ולבונה; אין להקריבן חמץ; אין לערב בהן דבש או מי פירות; חובה למלוח במלח כל קרבן (מן החי או מן הצומח), שכן ברית כרותה למלח להיות נקרב על המזבח; קודם הקרבנות נפרסות המנחות לפרוסות ויתרתן נאכלות בקדושה ובטהרה על ידי הכהנים.

'מנחת' **סולת**: מנחה עשויה מסולת חיטים. הכהן קומץ בידו ממנחת הסולת ומקריבה על המזבח.

'מנחת' **מאפה תנור**: מנחה עשויה מקמח, כעין חלות או ריקיקי מצות.

'מנחת' **מחבת**: מנחת סולת מטוגנת במחבת.

'מנחת' **מרחשת**: מנחת סולת מטוגנת בסיר בשמן עמוק.

'מנחת' **ביכורים**: התורה מזכירה מנחה נוספת הבאה מן הצומח, שעורים קלויים באש - היא מנחת העומר. מנחה זו מוקרבת באביב למחרת הפסח.

לאחר שסיימנו את ספר שמות בענין הקמת המשכן והשראת השכינה בתוכו, פותח ספר ויקרא בפרשת ויקרא העוסקת בדיני הקרבנות הקרבים על המזבח שבמשכן. ספר ויקרא, השלישי מבין חמשת חומשי תורה, עוסק ברובו בעבודת הכהנים במשכן ונקרא בפי חז"ל 'תורת כהנים'.

נדבת קרבן 'עולה'

אדם רשאי להביא קרבן לשם הקרבתו על המזבח בכל עת שידבנו לבו. התורה מפרטת תחילה את דיני קרבן ה'עולה'. קרבן זה **עולה** על המזבח ונשרף כליל כקרבן לה', ומכאן שמו. קרבן ה'עולה' יכול להיות מן הבהמה (הבקר או הצאן), מן העוף או גם מנחות מן הצומח.

מן הבקר או מן הצאן

כאשר אדם בוחר להביא את קרבנו מן הבקר או מן הצאן, יהיה הקרבן ממין זכר וכן יהיה תמים (בריא ושלם וללא כל מום). הבעלים סומך את ידיו על קרבנו בפתח אוהל מועד ומבקש את אשר על לבו. אחר שוחטים הכהנים את הבהמה וזורקים את דמה על המזבח. לאחר מכן פושטים הם את עורה מעליה, מנתחים אותה לנתחים ומעלים אותם, לאחר שטיפתם, לשריפה על גבי המזבח.

מן העוף

המקריב עולת עוף, יביא תורים או יונים. הכהנים

נדבת קרבן 'שלמים'

קרבן השלמים בא אף הוא כנדבה. אך, שלא כקרבן העולה, אינו מוקרב כולו על המזבח. חלק מאבריו הפנימיים (החלבים והכליות) עולים לשריפה על המזבח, ואילו יתר אברי הקרבן מתחלקים בין בעליו לבין הכהנים. ומכאן אחד הטעמים לכך שקרבן זה נקרא 'שלמים' – שמשים שלום בין המזבח (שמים) לבין הכהנים והבעלים (ארץ).

קרבן ה'שלמים' הוא מן הבקר הצאן והעיזים, זכר או נקבה. גם ב'שלמים' סומך הבעלים את ידיו על קרבנו בפתח אוהל מועד לבקשת סליחה ותפילה. לאחר מכן נשחט הקרבן, דמו נזרק בתחתית המזבח ואזי מוקרבים החלבים והכליות על גבי המזבח.

כאן מדגישה התורה כי כל חלבי הקרבנות קרבים על המזבח, ומוסיפה אשר אכילת חלב או דם אסורה על בני אדם.

כפרת קרבן 'חטאת'

העובר בשגגה על אחד מאיסורי התורה (דהיינו שעובר על מצוות 'לא תעשה', שבזדון דינן כרת) מביא קרבן חטאת. בעל הקרבן מניח את ידיו על קרבנו בפתח אוהל מועד, לאחר מכן נשחט קרבן החטאת ומוקרב על גבי המזבח, ובזה מתכפרת שגגתו.

כפרת קרבן 'חטאת הכהן הגדול'

באם יחטא הכהן הגדול ויתחייב ב'חטאת', עליו להביא פר, ולפני שחיטתו יסמוך עליו את ידיו לבקשת כפרה. לאחר שחיטת הקרבן ייזה באצבעו מדם הפר שבע פעמים על הפרוכת המבדילה בין ההיכל לבין קודש הקודשים, וכן על קרנות מזבח הזהב הפנימי (הוא מזבח הקטורת). יתרת הדם תישפך בתחתית מזבח העולה. אזי יוקרבו החלבים על המזבח וכל יתר אבריו ישרפו באש מחוץ למחנה.

כפרת קרבן 'חטאת הסנהדרין' (וכלל ישראל)

באם ישגה הסנהדרין (בית הדין הגדול) בפסיקת ההלכה ועל פי הוראת שגגתו יחטאו כלל ישראל. לכפרתם יש להביא קרבן חטאת מיוחד. על ראש הקרבן הזה (פר בן בקר) יסמכו זקני העדה את ידם לבקשת כפרה. לאחר שחיטתו, ייטול הכהן הגדול מדם הפר וייזה באצבעו שבע פעמים על הפרוכת ועל המזבח הפנימי. את שארית הדם ישפכו שאר הכהנים אל יסוד מזבח ה'עולה' העומד בעזרה. אזי יוקרבו החלבים על המזבח וכל יתר אברי הפר ישרפו מחוץ למחנה.

כפרת קרבן 'חטאת הנשיא'

באם יחטא בשגגה נשיא ישראל, יהיה קרבנו שעיר עיזים ממין זכר. הנשיא יסמוך את ידיו על ראש הקרבן ויתוודה. לאחר שחיטת קרבן הנשיא בצפון העזרה, יזו הכהנים מדם שעיר העיזים על קרנות מזבח העולה. יתרת הדם תישפך אל יסוד המזבח והחלבים יוקרבו על גבי המזבח.

כפרת קרבן 'חטאת היחיד'

אדם כי יחטא בשגגה (יהודי מן השורה, שאינו עונה על ההגדרות הקודמות), קרבן חטאתו יהיה שעירת עיזים או כבשה (שתיהן ממין נקבה). החוטא יסמוך את ידיו על ראש קרבנו. לאחר השחיטה בצפון העזרה, יזרוק הכהן מדם הקרבן על קרנות המזבח החיצון והחלבים יוקרבו על גבי המזבח.

כפרת קרבן 'עולה ויורד'

התורה מונה מספר חטאים שעליהם יש להביא סוג נוסף של 'חטאת': מי שהמנעותו מלמסור עדות הביאה להכרעת הדין; האוכל 'קודשים' והוא בטומאתו או הנוגע בדבר טמא שלא בידיעתו; העובר בשוגג על שבועתו. קרבנם של כל אלה נקרא קרבן 'עולה ויורד'. בנוגע לקרבן זה מאפשרת התורה גמישות בהתאם למצבו הכלכלי של

נודע לו כי אחת מהחתיכות היתה חלב. כיון שאין באפשרותו עתה לברר איזו מהן אכל, הרי שעליו להביא 'אשם תלוי' מספק. ובאם מאוחר יותר ידע בודאות כי אכן אכל מן החלב האסור, יביא 'קרבן חטאת' על שגגתו.

כפרת קרבן 'אשם גזילות'

החוטא בגזילה לסוגיה מביא סוג נוסף של קרבן אשם, אף הוא איל זכר בערך שני סלעים. ואלו הם המתחייבים ב'אשם גזילות': הגוזל את חברו; העושק שכר שכיר; המכחיש הלוואה או פיקדון שהופקד בידי; המכחיש אבידת חברו שמצאה ונטלה לעצמו, וכדומה. אמנם לכפרת עוונם, אין די בהבאת קרבנם ועליהם גם לשוב מחטאם ולהשיב את הגזל או העושק (וכו') שבידיהם בתוספת חמישית (עשרים אחוזים) לנגזל, וכמו כן להביא קרבן איל לכפרתם.

החוטא: העשיר יביא כבשה או שעירה ממין נקבה, ואילו העני יביא שני תורים או שני יונים. ואם גם זה יכבד על העני, יוכל אף להסתפק בהבאת 'מנחת סולת' כחטאת.

כפרת קרבן 'אשם מעילה'

אדם שנהנה בשגגה מכספי הקדש או מרכוש הקדש, ישיב את ערך מעילתו בתוספת חמישית (עשרים אחוזים). כמו כן יביא קרבן אשם, איל ממין זכר שערכו שני סלעים.

כפרת קרבן 'אשם תלוי'

כאשר מתעורר אצל אדם ספק אם עבר (בשוגג) עבירה שחיובה כרת, עליו להביא 'אשם תלוי', (תלוי מלשון ספק). לדוגמא, כאשר מונחות לפניו שתי חתיכות מאכל דומות ואין הוא יודע שהאחת שומן מן החי (המותר באכילה) והשנייה חלב מן החי (שעל אכילתו חייבים בכרת). לאחר שאוכל הוא אחת מן השתיים, ומאוחר יותר

כוחו של הלא מודע

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

הגמרא קובעת את הערך המינימלי של כל אחד מהקרבנות: "חטאת - בת דנקא, ואשם - בת שתיים". כלומר, קרבן 'חטאת' חייב להיות לפחות בעל ערך של מטבע הקרוי 'דנקא', ואילו ערכו המינימלי של קרבן 'אשם' חייב להיות לפחות 'שתיים' - שני סלעים (שהם ארבעים ושמונה דנקאות!).

נשאלת כאן השאלה, איך ייתכן שעל ספק חטא נדרש האדם להביא קרבן יקר פי ארבעים ושמונה מאשר על חטא ודאי; לכאורה ההיגיון אומר שחטא ודאי חמור יותר מספק חטא!?

"נפש כי תחטא בשגגה... ואם נפש אחת תחטא בשגגה" (ויקרא ד', ב'; ד', כ"ז)

בסוף פרשת ויקרא מפורטים דיני הקרבנות 'חטאת' ו'אשם תלוי'. קרבן 'חטאת' נדרש להביא מי שעבר עבירה בשגגה. 'אשם תלוי' מובא על ספק חטא, כאשר האדם שרוי בספק אם חטא בשגגה אם לאו.

הדוגמה המובאת לעבירה זו היא, מי שהיו לפניו שני סוגי שומן ואכל אחד מהם. אחר כך נודע לו שאחד מהם היה כשר, ואילו השני היה חלב, שומן אסור. במקרה כזה עליו להביא קרבן 'אשם תלוי'.

הכרת החטא

משיב רבנו יונה, שעיקר הכפרה אינו הקרבן אלא התשובה, ומטרתו של הקרבן היא לעורר את האדם לתשובה. כשיהודי יודע בוודאות שחטא, הוא חש רגשות של תשובה, ולכן די לו בקרבן זול יותר; אך כאשר הוא שרוי בספק אם חטא בכלל – יש לנקוט אמצעי שיעורר בו את רגש התשובה, ולכן עליו להביא קרבן יקר יותר, כדי להמחיש לו את חומרת החטא ולעוררו לתשובה.

הסבר זה עדיין אינו שלם. הלוא הקרבנות השונים נועדו גם לתקן את הפגמים שמחוללים החטאים, וגודלו של הקרבן אמור להיות כמידת הפגם. אם 'אשם תלוי' צריך להיות יקר פי כמה מ'חטאת', עלינו לקבוע שגם הפגם שמחולל ספק חטא גדול הרבה יותר מהחטא הוודאי. איך ייתכן אפוא שספק חטא יפגום את נפש האדם יותר מחטא ודאי?

צדיק לא נכשל

ההסבר נעוץ בחומרתו היתרה, מבחינה מסויימת, של חטא בשגגה לעומת חטא בזדון. מבחינת מעשה החטא עצמו, ברור שחטא בזדון חמור יותר, מפני שהוא מבטא

פריקת עול מלכות שמים, אולם מבחינת מצבו הפנימי של האדם, יש חומרה יתרה בחטא בשגגה. מי ששרוי כלכלו בעולם של קדושה, לא יחטא גם בשגגה. על צדיק נאמר: "לא יאונה לצדיק כל אוון". שכן מי שהוא צדיק, מנותק לגמרי מכל אפשרות של חטא, ולא יחטא גם מבלי דעת. עצם היכולת להיכשל בעוון בשגגה, מעידה שיש באדם רע פנימי.

פגם עמוק

לכן נדרש האדם להביא קרבן 'חטאת' על חטא בשגגה, כדי לתקן את הפגם הפנימי שגרם לאפשרות החטא. אולם מאחר שהוא יודע כי חטא, הרי בכך מצטמצם הפגם וקל יותר לתקנו. לעומת זאת, מי שאינו יודע שחטא ומשלה את עצמו שמצבו טוב, בכך הוא מוכיח שהרע שבו עמוק יותר, עד שהוא עצמו אינו מכיר בקיומו. לכן עליו להביא 'אשם תלוי', קרבן יקר פי כמה וכמה.

מכאן אפשר ללמוד עד כמה נחוץ לדבוק בטוב ובקדושה, עד שהאדם יהיה בטוח שגם מהותו הפנימית, הבלתי מודעת, מסורה ונתונה לקב"ה, לתורתו ולמצוותיו.

(מתוך הספר "שלחן שבת")

על פי 'ליקוטי שיחות' כרך ג')

חסידות על הפרשה ויקרא

את כל המצוות. ומכיון שכך, הרי שיש לדקדק בזה: כיצד שייך קיום מצות התשובה אצלו יתברך? אלא הקב"ה עושה תשובה, כביכול, על כך שהחסיד מברכותיו לעם ישראל...

וזהו גם מה שאמרו בזהר (ח"ג קנג) "משיח אתא לאתבא צדיקא בתיובתא" (משיח בא להחזיר את הצדיקים בתשובה). כלומר, בימות המשיח תהיה התגלות עצומה של אור אלוקי ללא שום הגבלה, וזאת תהיה 'תשובתו' של הקב"ה, שהוא 'צדיקו של עולם'.

(מעובד מתוך 'אור התורה' ויקרא עמ' רלה)

משיח בא למלא ה'חסרון' שלמעלה אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם (ד, ג)

בזהר (ח"ג, יז) פירשו: "הכהן המשיח" – זה הקב"ה, כמאמר רז"ל (ויק"ר פט"ו) "אמר הקב"ה אנא כהנא". "יחטא" – מלשון חסרון, ככתוב (מלכים א, א) "והייתי אני ובני שלמה חטאים".

"אם הכהן המשיח יחטא" – כשאין הקב"ה משפיע מלא חופניים של ברכה והצלחה לישראל, "לאשמת העם" – הדבר הוא באשמת וחובת העם.

זהו שאמרו רז"ל (שמו"ר פ"ל) שהקב"ה מקיים כביכול

חסידות על הפרשה פורים

חסרון דעת

"הֵמָּן העץ", ומזה נוצרה בלבו של אדם 'תולעת הספק',
וכעבור דורות יצא מזה המן ממש.

(חידושי הרי"ם)

מסירות נפש של נשים

שני ספרים מכ"ד ספרי הקודש נקראים על שם אשה –
רות ואסתר. שתיהן היו מוכנות למסור את נפשן: רות
שאמרה "באשר תמותי אמות", ואסתר שאמרה "כאשר
אבדתי אבדתי".

(שפתי חכמים)

נתינה בלי הבחנה

בהלכה נפסק שבפורים "כל הפושט יד נותנים לו",
ואין מדקדקים מי האיש ואם הוא ראוי לכך. כי בפורים
מאירה דרגת 'לא ידע', הבאה מעצמותו יתברך, ודרגה זו
משווה קטן וגדול.

(לקוטי שיחות)

תשובה מחוכמת

פעם אחת, בסעודת פורים, שאל אביו של רבי יהונתן
אייבשיץ את בנו, שהיה ילד כבן שש, מה ראה מרדכי
לגלות לאחשוורוש את סודם של בגתן ותרש; מה היה
אכפת לו אם אחשוורוש היה מת והיה העולם חסר רשע
אחד? ענה הילד תוך כדי שאלה: הלוא על ידי גילוי
הסוד נהרגו בגתן ותרש, ונחסרו בעולם שני רשעים...

גדול יום הפורים מיום הכיפורים, שכן ביום הכיפורים
מצווה לענות את הגוף, ואילו בפורים חייב אדם
להתבסס עד דלא ידע; וכי יש עינוי גדול מחסרון דעת!

(רבי בונם מפשיסחה)

מעלת הגורל

בתיקוני זוהר נאמר שיום הכיפורים הוא 'כ-פורים'.
שני הימים האלה קשורים עם הגורל, המסמל ביטול
ומסירות נפש שלמעלה מטעם ודעת, והתבטלות זו
באה מה'יחידה' שבנפש.

(שיחות קודש)

הנאה מסוכנת

"מפני מה נתחייבו שונאיהם של ישראל שבאותו דור
כליה? מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע" (מגילה
יד). לא דיי שלא התעצבו על שהוכרחו לאכול מאכלות
אסורים, אלא גם נהנו מהם. מי ששמח בחטאו ונהנה
ממנו – עונשו גדול מאוד.

(יערות דבש)

תולעת הספק

"הֵמָּן מן התורה מנין? שנאמר (בראשית ג,יא) 'הֵמָּן
העץ'. הקב"ה שאל את האדם בנוסח שיש בו ספק –

בקרו אותנו באתר החדש

www.tanyaor.com

וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:
בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

עזרה ראשונה לנפש

ספר התנ"ך

שבת שלום!!!

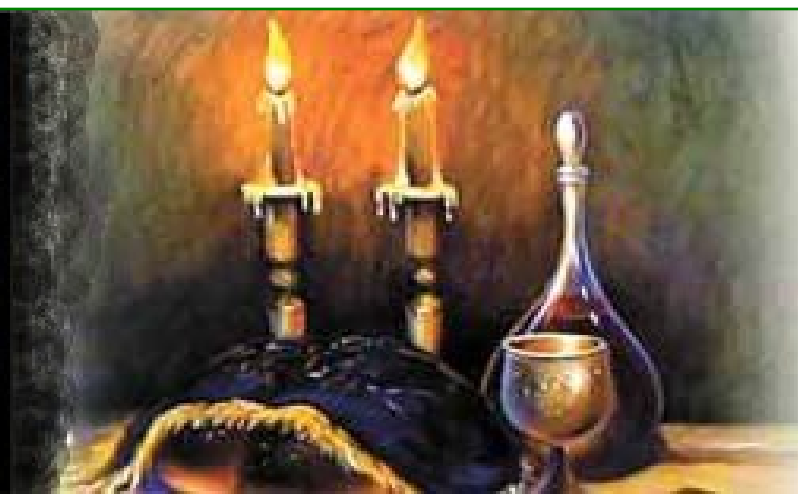
ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו

tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג. (ביותר ולפחות מגיל 3)

צאת הצאם (תענית אסתר)	צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
18:20	18:27	17:14	י-ם
18:22	18:29	17:29	ת"א
18:21	18:28	17:20	חיפה
18:22	18:29	17:31	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, ליזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון